

Tale på Dialogmøde i Domen 21.9. 178

Jeg er glad for, at vi i dag har freds- og konfliktforskere, venstrefløjspolitikere og fredsbevægelse i en fælles dialog.

Vi kan lære af hinanden, og sammen påvirke diskussionen om forsvars og sikkerhedspolitik.

Det er vigtigt, både fordi krigstruslen er blevet mere nærværende, og fordi der faktisk er noget, vi sammen kan gøre ved det.

Der er i øjeblikket større muligheder for at påvirke sikkerhedspolitikken, end vi normalt har.

Lad os hjælpe hinanden med at udnytte mulighederne, og bidrage til en fredeligere verden.

Europa og Norden i Fokus

Der er sket det, at Europa og Norden er kommet i fokus i sikkerhedspolitikken.

Og der er sket det, at atomvåben igen er kommet i fokus.

Fokus på Østersøområdet og Europa ses tydelig i de skræmmebilleder, TV og aviser fodrer os med hver dag. Nu er det igen russerne, vi skal være bange for, og vi skal alle sammen forstå, at Putin er ond og dum og grim, uden nogen formildende omstændigheder.

Medierne skriver konstant, at russerne truer.

Det er derfor, de vil have, vi skal deltage i handelsboykot, så vi ikke kan sælge svinekød og må sige nej til en ny gasledning ved Bornholm.

Det er derfor, de vil have, vi skal købe kampfly. Det er derfor, de vil næsten fordoble forsvarsbudgettet. Det er derfor, Sverige og Finland skal indrulleres i NATO. Det er derfor, vi skal danne en kampklar brigade og sende soldater og kampfly til Baltikum og Polen.

Hvad er konsekvensen?

I Danmark, at vi opruster, køber nye kampfly og andre våbensystemer og at danskerne bliver tiltagende utrygge, fordi de føler sig truede.

I Rusland, at russerne også bliver utrygge, søger efter nye måder at sikre sig, måske nye våbensystemer eller nye alliancer, og at russerne slutter sig sammen om Putin. Oppositionen har det svært, fordi russerne føler, oppositionen holder med fjenden.

Samlet er konsekvensen, at utrygheden vokser, og et nyt våbenkapløb er startet.

Det øger faren for, at en lille fejl kan udløse ragnarok.

Atomvåben

Atomvåben hører vi om i forhold til Nordkorea. Trump føler sig truet. Han er nok bange for, at Nordkorea skal udslette USA. Derfor truer han Nordkorea. Hvis vi ser nøgternt på styrkeforholdet, er sandsynligheden nok større for at Trump vil angribe Nordkorea og udslette Kim Jong Un, end for Kim Jong Un vil angribe USA. I så fald, skal man måske se Nordkorea udvikling af atomvåben som et forsøg på at sikre sig mod et amerikansk angreb.

Men uanset hvad grunden kan være til at udvikle atomvåben, er det noget farligt stads, som burde forbydes.

FN har faktisk i år vedtaget et forbud mod atomvåben.

Danmark deltager ikke i arbejdet med traktaten og vil ikke ratificere den, fordi, som udenrigsministeren siger, brug af atomvåben indgår i NATO's og Danmarks militære strategi.

I stedet for at støtte FN's forsøg på at fjerne atomvåben, bidrager Danmark til missilskjoldet. Missilskjoldet giver politikerne den farlige opfattelse, at en begrænset atomkrig er mulig.

Læg så dertil, at det er Trump, der er præsident i USA, og sidder med adgangen til at fyre atomvåbnene af.

Forskellige sikkerhedspolitiske interesser

Når krigsfaren nu gælder Europa, og det er russerne, vi skal være bange for. Når nu atomvåben er noget, man taler om at bruge, så bliver det klart, at Norden og Europa har en anden sikkerhedspolitisk interesse end USA.

Hvis vi fortsætter med at optrappe konflikten og styre mod krig med Rusland, bliver det i Europa en kommende krig udkæmpes. Det er Europa og ikke USA, der bliver ødelagt af en atomkrig. De geografiske kendsgerninger giver forskellige interesser.

Oprustningen og handelsboykotten er styret af USA's interesse.

Hvis vi skal have sikkerhed i Europa, må det være en fælleseuropæisk sikkerhed, altså sikkerhed for danskerne, såvel som for tyskerne og for russerne. Vi er naboer, og ingen af parterne kan flytte. Vi skal leve med hinanden, og så må sikkerheden nødvendigvis være fælles og gensidig.

For at opnå en aftale om fælles sikkerhed, må parterne i dialog. Det finder der internationale organisationer til. Mest oplagt er at diskutere det i OSCE, som tidligere har bidraget til fælles aftaler for hele Europa.

Men OSCE gør det ikke af sig selv. At opnå en aftale i OSCE kræver, at politikerne ønsker dialog, at de ønsker fred og sikkerhed i Europa, og at europæerne prioriterer europæisk sikkerhed højere end hensynet til USA og Trump.

Trump

Netop Trump giver os en mulighed for at rejse diskussionen om en anden sikkerhedspolitik.

Trump har ingen autoritet. Rigtig mange mennesker opfatter ham som en tåbe og en nar, der ikke har forstand på politik. Både politikere og presse drøfter åbent, at Danmark på nogle områder må føre en anden politik end Trump, f.eks på klimaområdet.

Når nu der for en gangs skyld er lukket op for at diskutere, om det virkelig er i Danmarks interesse blindt at følge USA, så har vi, i hvert fald indtil magthaverne finder deres ståsted, en mulighed for at presse politikerne til at varetage Danmarks interesse i stedet for USA's.

Vi kan rejse diskussionen uden straks at møde en automatreaktion om, at det bare er kommunisterne og venstrefløjen, der er imod USA.

Der er derfor mulighed for at få en reel diskussion om sikkerhedspolitik både med politikerne og med kollegerne på arbejdspladsen, med vore naboer, i fagforeningerne, og alle andre steder, hvor vi diskuterer politik.

Dialog

Hvis vi vil nedtrappe konflikterne, er der er i første omgang brug for noget så gammeldags som dialog

Når det så det gælder fred og sikkerhed, har politikerne glemt den enkle sandhed, at hvis man vil have en fredelig løsning på konflikter, er der ingen anden vej end dialog med modparten.

Og for at få en dialog må man forsøge den svære kunst at forstå modparten.

Forsøg på forståelse og dialog er desværre fraværende hos danske politikere og medier. Det er alt for få politikere, også fra venstrefløjen, der søger at forstå Putin. De ser ham som en galning, men for at reagere rationelt må man forstå Putin som en statsmand, der varetager Ruslands interesser. Politikerne kører med på dæmonisering og hård konfrontation, særligt omkring Ukraine og Syrien. Man kunne ønske, at de danske politikere læste RIKOs glimrende udgivelse fra 2016 om forholdet til Rusland "Hold vinduet åbent".

Det er også som om, politikerne har glemt at dialog og kontakt, på alle niveauer, politisk, militært og med handel og sport, kan mindske konfliktniveauet. I stedet forsøger politikerne at vise fasthed ved at optrappe konflikten. Det er som om, de tror, man kan true sig til sikkerhed. Man må håbe, der i kulisserne optrædes mere diplomatisk.

Man kan ikke, og små lande kan slet ikke true sig til fred. Små lande som de Nordiske kan noget helt andet. De kan bidrage til dialog, de kan mediere og mægle, netop fordi de er små lande, som ikke truer stormagterne.

Norden har store traditioner for at spille en sådan rolle. De nordiske lande har tidligere været højt respekterede i FN, fordi vi netop som små lande bidrog til FN's arbejde med udviklingshjælp og fredelig konfliktløsning. Trygve Lie, Dag Hammerskjöld og Olof Palme har vist, at de nordiske lande kunne gøre en indsats.

Det er klart, at Norden som alliancefrit område ville have bedre muligheder for at mægle, da vi så ikke var part i konflikterne, men Norge har vist, at små lande kan spille en positiv rolle på trods NATO medlemskabet.

Ud over mediering, mægling med videre kan de nordiske lande med fordel fremme kulturelt, sportsligt og ikke mindst handelsmæssigt samkvem. Det er kendt og afprøvet, at det fremmer den gensidige forståelse.

Nordstream2

Tag den nye gasledning. Russerne vil gerne sælge gas til Europa, Tyskerne vil gerne købe gassen. De har brug for den, fordi de skal afvikle atomkraftværker. Alternativet er at brænde mere kul. Aftalen vil gøre parterne gensidigt afhængige. Russerne har brug for pengene, tyskerne har brug for gassen. Dermed bliver begge parter afhængige af fortsat fredelig samhandel. Et godt eksempel på, at handel er konfliktdæmpende, og giver interessefællesskab. Men det passer ikke amerikanerne. De har udvidet handelsboykotten til at omfatte medvirken og leverancer til Nordstream2. USA og Ukraine lægger pres på Tyskland, Danmark, Sverige og EU for at stoppe gasledningen. Sverige sagde nej tak til en god indtægt med en forsyningsbase på Gotland, og den danske regering leder efter opbakning i EU til at sige nej til at bruge Bornholm.

Handelsboykot er USA's måde at forhindre udvikling af interessefællesskaber, forståelse og konfliktdæmpende aktiviteter.

EU og europæisk sikkerhed.

Der var og er forskelle i EU-landenes opfattelse af, hvor langt man skal følge USA, og hvornår man skal varetage egne interesser. Vi så det tydeligst op til Irak-krigens start i 2003. Tyskland og Frankrig var modstandere af Irak-krigen.

På den anden fløj, der blindt ville følge USA, var primært England, Spanien og Danmark. England har siden NATO's dannelse været fortalere for et tæt atlantisk samarbejde, hvorimod Frankrig i mange år stod uden for NATO's militære samarbejde. De franske atomvåben var ikke underlagt NATO. Frankrig ønskede at spille en selvstændig rolle som stor- og atommagt.

Vi ser de samme skillelinjer i dag, hvor Tyskland har stillet forslag om en OSCE konference, og ønsker et kompromis i stedet for konfrontation omkring Ukraine. Desværre støtter Danmark konfrontationslinjen.

Nu er England på vej ud af EU. Det kan vise sig at åbne mulighed for en mindre følgagtig politik overfor USA's krige efter Brexit. Med England ude vejer Tyskland og Frankrig tungere en Polen og Baltikum

Vi skal presse på for, at Danmark skal skifte side og støtte Tysklands og Frankrigs linje om at varetage Europas interesser.

Vi skal presse på for en fælles europæisk løsning gerne i OSCE regi, og det kræver en ændring af holdningen i EU.

Finanslov og forsvarsforlig

Det næste slag om sikkerhedspolitikken bliver finanslovs- og forsvarsforligsforhandlingerne.

Vi skal bruge velfærdsargumentet, fordi det rammer en modstand i brede kredse mod at tage pengene fra velfærdområdet. Men 'velfærd frem for våben' er ikke et sikkerhedspolitisk argument, det er et moralsk argument. Vi skal bruge det alligevel.

Det sikkerhedspolitiske argument er, at den oprustning, der foreslås, skader Danmarks sikkerhed, fordi øgede våbenkøb, nye kampfly og en brigade til indsats i Baltikum sætter mere fart i oprustningsspiralen, og øger faren for en konfrontation og dermed for krig, overlagt eller ved en fejltagelse.

Så er det godt vi har konstruktive forslag til en anden sikkerhedspolitik både fra RIKO og fra venstrefløjspartierne.

Jeg tror, det er nødvendigt, desuden at forsøge at nedbryde fjendebillederne, at forklare, det er propaganda, når der tegnes et ensidigt billede af Putin og russerne som kun onde og gale, og når det fremstilles som om, russerne vil angribe vesten. Danskerne ved godt, når de bliver mindet om det, at vi er nødt til at tale sammen, og at virkeligheden er mere nuanceret. Den argumentation kan punktere krigs- og oprustningspropagandaen.

Lad os hjælpe hinanden med det. Vi supplerer hinanden og kan også lære af hinanden.